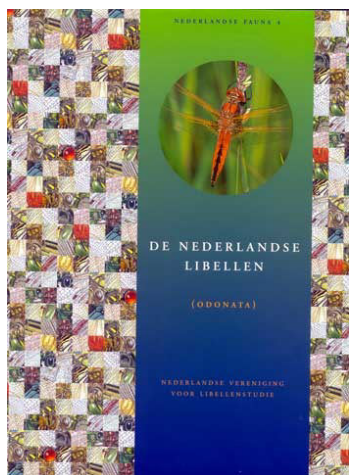

DE NEDERLANDSE LIBELLEN

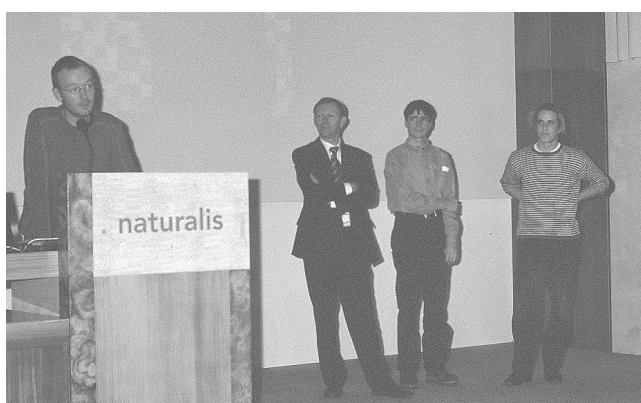
Het heeft even geduurd, maar op 7 november was het dan zover. De presentatie van de 'nieuwe Atlas' van de Nederlandse Libellen. Het gebeuren vond plaats in het Auditorium van het Nationaal Historisch Museum in Leiden.

De belangstelling was zeer groot (~200 mensen). Het boek is een collectieve inspanning. Omdat bijna alle waarnemers en tekstschrijvers lid zijn van de NVL is de verenigingsnaam als auteur op de voorkant het boek geplaatst. De redactie bestaat uit Klaas-Douwe Dijkstra, Vincent Kalkman, Robert Ketelaar en Michiel van der Weide. Deze mensen hebben heel wat eigen

tijd in dit boek gestoken. Verder is een groot aantal mensen bezig geweest met het tot stand komen van dit zeer fraaie boek.

Het boek zal ongetwijfeld de komende jaren als standaardwerk worden gebruikt. Robert Ketelaar gaf die middag een chronologie van de Atlas. In 1992 ontstond het idee binnen de NJN om een atlas te gaan maken. Ze waren enorm enthousiast en wisten niet zo goed wat het allemaal in de praktijk in zou houden. 'Het waren jonge honden die getemd moesten worden'. Men begon met het opbouwen van een netwerk. Een eerste kleurenfolder werd gemaakt en zorgde voor naamsbekendheid. Een hausse van telgegevens diende zich vervolgens aan. Er werden subsidies aangevraagd en het IKC te Wageningen verwerkte de

Vlnr. Michiel van der Weide, Harry Buggenum, Kees Goudssmit en Bram Koese

gegevens. Eind '93 waren er zo'n 100 waarnemers actief. Uiteindelijk zijn er in de periode 1992-1997 170.000 waarnemingen door 370 mensen gedaan. Om de laatste uithoeken te onderzoeken werd het 'Witte Gebieden Actieplan' (WIGAP) uitgevoerd. Ook werd er deze middag een top tien van waarnemers gepresenteerd. Eerste was Kees Mostert,

met 11.830 waarnemingen. Op nummer twee Tieneken de Groot met 8.333. En als derde Kees Goudssmits (NVL) met 4.866 waarnemingen. De laatste kreeg samen met Harry van Buggenum (Waterschap Roer en Overmaas) en Bram Koese (voorzitter NJN) een boek op het podium aangeboden. Tot slot een opmerking van de Atlasredactie: In de verspreidingskaartjes zijn de donkere stippen de uurhokken waar zekere voortplanting is vastgesteld (larvenhuidjes en eerstedags imago's).

René Manger

Convenant "bescherming bedreigde dagvlinders en libellen in Westerwolde" ondertekend op 17 november 2002

Op 17 november werd een unieke afspraak gemaakt om bedreigde dagvlinders en libellen in Westerwolde (Zuidoost-Groningen) beter te beschermen.

Gemeenten, waterschap, natuurbeheerorganisaties en de provincie ondertekenden op die dag in Bourtange een convenant. Hierin zijn maatregelen opgenomen die in de komende jaren worden uitgevoerd. Deze maatregelen zijn gericht op behoud en herstel van populaties van bedreigde dagvlinders en libellen. De ondertekenende partners zijn de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde, waterschap Hunze en Aa's, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Het Groninger Landschap en de provincie Groningen. Al deze organisaties beheren natuur in de vorm van wegbermen, kanaalkanten, poelen en natuurgebieden. Met de ondertekening van het convenant leggen deze organisaties zich vast aan beschermingsmaatregelen gericht op de meest kwetsbare soorten in Nederland. De Vlinderstichting is verantwoordelijk geweest voor de inhoudelijke kennis die aan het convenant ten grondslag ligt en heeft de onderhandelingen met de verschillende partners uitgevoerd. Daarbij is voor een belangrijk deel ook gebruik gemaakt van de data uit de landelijke libellendatabase.

Het convenant vormt een regionale uitwerking van het landelijke soortenbeleid. In Nederland wordt op dit moment gewerkt aan een samenhangend geheel van natuurgebieden en verbindingzones daartussen waar

Heideblauwtje	kwetsbaar
Bruine vuurvliinder	kwetsbaar
Heivliinder	gevoelig
Veenbesblauwtje	bedreigd
Bruine eikenpage	kwetsbaar
Tengere pantserjuffer	kwetsbaar
Koraaljuffer	kwetsbaar
Venwitsnuitlibel	kwetsbaar
Glassnijder	kwetsbaar
Groene glazenmaker	bedreigd

ruimte is voor een grote diversiteit aan soorten. Een aantal soorten gaat zo snel achteruit in Nederland dat deze niet kunnen wachten totdat deze nieuwe natuurgebieden gemaakt zijn. Daarvoor zijn nu maatregelen nodig, speciaal gericht op deze soorten. In het convenant zijn ongeveer 30 maatregelen opgenomen ter bescherming van tien bijzondere soorten:

De samenwerking die nu in Westerwolde vorm krijgt is uniek in Nederland. Nergens in Nederland bundelen zoveel verschillende organisaties zich om zoveel bedreigde soorten dagvlinders en libellen tegelijk te helpen. De bedoeling is dat deze maatregelen niet alleen voor de meest bedreigde soorten vruchten zullen afwerpen. Ook een groot aantal algemenere soorten kunnen profiteren van de verbeterde leefomstandigheden die hun geboden wordt.

Waarnemingen van Turkse libellen gezocht

Robert Ketelaar
De Vlinderstichting

Afgelopen jaren hebben enkele leden van de NVL veel tijd geïnvesteerd in de studie van de Turkse libellenfauna. Binnen enkele jaren zal dit moeten leiden tot een overzichtpublicatie met daarin informatie over verspreiding, vliegtijd, biotoopkeuze en een tabel tot de soorten.

In het kader van dit project is een databestand opgebouwd met daarin alle tot nu gepubliceerde waarnemingen aangevuld met een grote hoeveelheid ongepubliceerde waarnemingen. Deze laatste zijn vooral afkomstig van afgelopen jaren uitgevoerd veldwerk. De onderstaande kaart geeft de verspreiding van alle locaties waarvan wij nu waarnemingen tot onze beschikking hebben. Komend jaar wordt er veldwerk uitgevoerd in enkele slecht onderzochte regio's in Turkije.

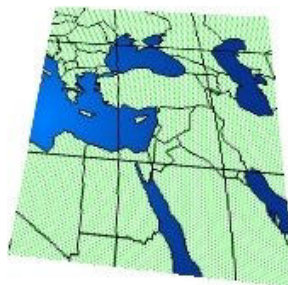
Wij hopen dat er enkele NVL-leden zijn die komende zomer hun vakantie in Turkije willen doorbrengen en ons op die manier willen helpen met het verzamelen van waarnemingen.

Turkije is een fantastisch en erg makkelijk vakantieland. Behalve een gastvrije cultuur en goed eten heeft Turkije ook erg fraaie natuur in de aanbieding. De libellenfauna heeft de Nederlander veel nieuws te bieden, toch is het grootste deel van de soorten met de Veldgids libellen (Bos

& Wasscher) te herkennen. Als je erover denkt om naar Turkije op vakantie te gaan kan je bij één van de ondergetekende informatie vragen. We kunnen je dan informatie leveren over geschikte locaties en over

herkenning van de soorten. Zelfs in het toeristische zuiden van Turkije komen libellensoorten voor waarvan er nog geen goede foto's beschikbaar zijn of waarvan nog niemand ooit huidjes heeft gevonden.

Het in de zomer van 2002 uitgevoerde veldwerk heeft veel leuke waarnemingen opgeleverd. Een drietal soorten (*Ischnura fountaineae*, *Brachythemis leucosticta* en *Sympetrum arenicolor*) werden voor tweede keer in Turkije aangetroffen. De laatste soort werd in 1887 voor het eerst van Turkije gemeld maar werd sindsdien nooit meer aangetroffen, toch moet de soort op meerdere plaatsen in de oostelijke helft van Turkije te vinden zijn. Een andere leuke vondst betrof

die van een populatie *Lindenia tetraphylla* langs de Eufraat door Arjan Kop. Van deze soort is slechts één andere Turkse populatie bekend (Lake Koycegiz). Marcel Wasscher verzamelde bij Erzurum een

Voor meer informatie over het project zie www.libellen.org/epallage

exemplaar van *Aeshna juncea* met opvallend veel geel op het borststuk. Uit centraal Azië zijn meerdere ondersoorten van *Aeshna juncea* beschreven. Mogelijk dat het exemplaar uit Erzurum betrekking heeft op één van deze ondersoorten. Daarnaast vond hij in het uiterste noordoosten een reeks mannetjes van *Coenagrion ponticum* die meer variatie vertoonden dan van deze soort bekend was. Naast deze vondsten van zeldzaamheden werden er ook veel nieuwe waarnemingen verzameld van 'gewonere' soorten zoals *Sympetrum pedemontanum*, *Hemianax epphipiger*. Tevens werd er weer materiaal verzameld van verschillende ondersoorten van *Calopteryx splendens* en *Cordulegaster insignis*. De verspreidingspatronen van de ondersoorten van deze soorten is nog steeds niet helemaal duidelijk, meer materiaal van deze soorten blijft dan ook gewenst.

Vincent Kalkman (kalkman@naturalis.nnm.nl /

023-5392820
Arjan Kop (koparjan@hotmail.com / 071-5176274)
Marcel Wasscher (marcel.hilair@12move.nl / 030-2517882)

